

Luonnonsuojelulain 83 §:n mukainen päätös koskien rauhoitetun lintulajin häirintää, tappamista, haltuunottoa ja pesien vahingoittamista

Hakija

Porvoon-Sipoon kalatalousalue / Marie Kellgren

Asia

Lupahakemus merimetsojen ampumiseen ja hyödyntämiseen ravintona sekä uusien pesimäkolonioiden syntymisen estämiseen merimetsopesiä hävittämällä Porvoon-Sipoon kalatalousalueella Uudellamaalla.

Hakemus

Päätöksessä esitetään hakemuksen keskeisimmät osat päätöksenteon kannalta.

Hakija hakee lupaa ampua 7680 merimetsoa (*Phalacrocorax carbo sinensis*) 1.8.2024-30.11.2027 välisenä aikana Porvoon-Sipoon kalatalousalueella kansanterveyden ja yleisen turvallisuuden turvaamiseksi, kalataloudelle koituvan vakavan vahingon estämiseksi ja kasviston ja eläimistön suojelemiseksi. Lisäksi hakija hakee lupaa estää uusien merimetsoyhdyskuntien syntymistä kalatalousalueella. Hakijalla on aikaisemmin kaksi poikkeuslupaa merimetsojen häiritsemiseksi Dikens saarella (VARELY/1586/2022) sekä Björkholmarnan yhdyskuntaan, jonne on myönnetty lupa häiritä ja ampua 250 merimetson vuosittain kahden vuoden ajan (VARELY/3388/2023).

Hakemusalue

Porvoon-Sipoon kalatalousalueesta osa kuuluu Porvoonjoen suisto–Stensböle (FI01000074), Söderskärin ja Långörenin saaristo (FI01000077) ja Pernajanlahtien ja Pernajan saariston merensuojelualueen (FI01000078) Natura 2000 -alueisiin. Alueella on myös EMMA-luokiteltuja alueita liittyen kalakantoihin (EMMA_UUD_113, EMMA_UUD_114 ja EMMA-UUD_115). Lisäksi osa alueesta kuuluu FINIBA määriteltäviin alueisiin, minkä takia merimetsoja ei voida häiritä kyseisillä alueilla pesintäaikana ja minkä takia lupaa toimenpiteille on haettu ajalle 1.8.–30.11. Merimetso ei kuulu Natura 2000 -alueiden suojeluperusteena oleviin lajeihin.

Poikkeusluvan perusteet ja niiden perustelut

- Kansanterveyden ja yleisen turvallisuuden turvaamiseksi
- Kalavesille koituvan vakavan vahingon estämiseksi
- Kasviston ja eläimistön suojelemiseksi

Kansanterveyden ja yleisen turvallisuuden turvaaminen

Alueella liikkuvat suuret merimetsoparvet vaikuttavat negatiivisesti veden laatuun ja merimetsojen käyttämät kalastus ja lepopaikat sijaitsevat rantojen ja uimapaikkojen läheisyydessä. Erityisesti tämä tulee esille Virvikin edustalla. Lintujen uloste lisää vedessä olevien enterokokki ja *Escherichia coli* -bakteerien määrää ja pahimmassa tapauksessa uimapaikat joutuvat käyttökieltoon suolistoperäisten bakteerien määrän ollessa liian suuri. Lisäksi yhdyskunnista aiheutuu merkittävää hajuhaittaa esimerkiksi Emäsalon pohjoispäässä. Hakija on toimittanut Varsinais-Suomen ELY-keskukselle (jatkossa ELY-keskus) Porvoon ympäristöterveydenhuollon tekemiä mittauksia uimarantojen vedenlaadusta vuosina 2020–2023. Hakijaa lisää, että merimetso uhkaa

levittää lintuinfluenssaa kalatalousalueella, sillä Porvoossa todettiin vuonna 2023 yksittäisiä lintuinfluenssatapauksia.

Kalavesille koituvan vakavan vahingon estäminen

Hakija on hakemuksessaan esittänyt karttoja mm. merimetsoyhdyskuntien ja kalataloudellisesti tärkeiden sekä uhanlaisten kalalajien poikastuotanto- ja kutualueiden sijoittumisesta Porvoon-Sipoon kalatalousalueelle. Lisäksi hakija on esittänyt tietoja kaupallisen kalastuksen saalistilastojen kehityksestä ajan myötä. Hakijan mukaan edellä esitettyihin tietoihin perustuen voi päätellä, että ahven-, kuha-, hauki-, sekä erityisesti siika- ja meritaimenkannat ovat taantuneet merimetsoyhdyskuntien poikastuotantoalueille kohdistuvan saalistuspaineen seurauksena.

Pesinnän jälkeen rannikkoalueelle jää suuri määrä merimetsoja, mikä hakijan mukaan haittaa merkittävästi kalastusmatkailua loppukesällä ja syksyllä. Kalastusmatkailu on riippuvainen saalisvarmuudesta ja merimetsoparvet vaikuttavat jo yleisesti taantuneisiin kalakantoihin esim. vähentämällä entisestään ahvenien määrää ja muuttamalla petokalojen käyttäytymistä alueella. Virkistyskalastus vaikeutuu alueella, koska kalastuksen kohteena olevat kalat käyttäytyvät poikkeavasti merimetsojen saalistuspaineen alla.

Kasviston ja eläimistön suojeleminen

Suomen eliölajien uhanalaisuusluokituksen mukaan meritaimen sekä merelliset vaellussiikakannat luokitellaan erittäin uhanalaiseksi. Sipoonjoessa elää ja kutee vielä äärimmäisen harvinainen alkuperäinen meritaimenkanta, jonka säilymiseksi hakija esittää, että merimetsot tulisi ehdottomasti poistaa joen välittömästä läheisyydestä.

Perustelut merimetsojen määrän pienentämiseksi Porvoon-Sipoon kalatalousalueella

Porvoon-Sipoon kalatalousalueella ja sen välittömässä läheisyydessä pesivien merimetsojen osalta pesintätulosten heikentäminen öljyämällä pesintäkauden aikana ei ole käytännössä mahdollista riittävässä laajuudessa koska osa pesistä sijaitsee puissa.

Pesintäaikana merimetsot oleskelevat pääsääntöisesti yhdyskunnissa, jotka sijaitsevat Natura 2000 -alueiden ulkopuolella, lukuun ottamatta Pieni Pernajanlahdella olevia yhdyskuntia, mutta niiden pesinnän häiritseminen ei onnistu muita lintuja häiritsemättä. Merimetsa ei ole Natura 2000 -alueiden (FI010074, FI010077 ja FI010078) suojeluperusteena oleva laji.

Hakijan mukaan uusien yhdyskuntien syntymisen estäminen on perusteltua ja mahdollista jos ne havaitaan riittävän aikaisessa vaiheessa. Hakijan mukaan merimetsojen ampuminen on mahdollista pesimäajan jälkeen elokuun alusta lukien. Tällöin ei enää häiritä siellä pesiviä muita lintuja koska pesintä on merialueella käytännössä ohi jo heinäkuun alussa.

Merimetsa on EU-komission päätöksellä 1997 saavuttanut suotuisan suojelun tason ja hakijan mukaan tällä poikkeuslupahakemuksella haettu ampumismäärä ei uhkaa lajin suotuisan suojelun tasoa. Haettu määrä, eli 2560 lintua vuodessa kolmen vuoden aikana on hakijan mukaan tämänhetkiseen kannan kokoon suhteutettuna alle 30 % vuosittain alueelle syntyvistä merimetsaista.

Muuta huomioitavaa lupapäätöksessä

- Hakija toivoo, että lintujen poistamisen yhteydessä olisi mahdollista käyttää kaaveita lintujen houkuttelussa
- Hakija hakee lupaa poikkeuslupan kohteena olevien lintujen hyödyntämiseen ravintona. Hakija toteaa, että on ekologisesti perusteltua hyödyntää tapetut linnut. Samalla yksinkertaistetaan toimintaa, kun tapettuja lintuja ei tarvitse toimittaa ongelmajätelaitokselle.

- Koska kyseessä on merialueella tapahtuva hättaperusteinen poistaminen, hakee hakija lupaa käyttää moottorilla varustettua venettä siten että veneellä liikutaan moottorin voimalla samalla kun lintuja ammutaan

Lisäselvitys

Suomen ympäristökeskuksen seurantatietoja merimetsojen pesämääristä Porvoon-Sipoon kalatalousalueella vuosina 2020–2025 esitetään taulukossa 1.

Taulukko 1. Merimetsopesien lukumäärä Porvoon-Sipoon kalatalousalueella vuosina 2020–2025.

Vuosi	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Pesämäärä	1637	2577	2892	3736	3814	3683

Lausunnot

ELY-keskus on 28.6.2024 pyytänyt lausunnon Luonnonvarakeskukselta (Luke). ELY-keskus on vastaanottanut lausunnon Lukelta 14.8.2024. ELY-keskus on 28.8.2024 pyytänyt täydennystä Luken 14.8.2024 antamaan lausuntoon. Luken täydentävä lausunto saapui ELY-keskukseen 18.10.2024. ELY-keskus on 31.1.2025 pyytänyt Lukea tarkentamaan aikaisemmin annettuja lausuntojaan. Luke on 20.3.2025 antanut lausunnon, missä on tarkentanut kahta aikaisempaa lausuntoaan.

Tiivistelmä Luken lausunnosta 2614/00 04 05/2024

Itämerellä tehty tutkimus puoltaa näkemystä siitä, että merimetsot todennäköisesti voivat vaikuttaa paikallisen kalakannan kokoon ja pienentää kalastajien saalismääriä, erityisesti ahvenen kohdalla, ja erityisesti alueilla, joissa ihmisestä johtuva kalastuspaine on korkea. Merimetsojen aiheuttamat vaikutukset ovat kuitenkin alueellisesti varsin rajattuja, eikä laajassa mittakaavassa merkitsevää vahinkoa todennäköisesti synny. Merimetsan saalistuksen merkitsevyys koko kalakantaa säätelevänä tekijänä laimenee, kun huomioidaan muiden taustamuuttujien vaikutuksia. Siten, vain säätelemällä merimetsopopulaation kokoa, tuskin parannetaan merkitsevästi kalakantojen tilaa. Rajatuilla alueilla missä merimetsojen määrä on poikkeuksellinen suuri ja joissa harjoitetaan ammattikalastusta, merimetsojen vähentäminen saattaa kuitenkin kohentaa kalastettavan kalan määrää, erityisesti ahvenen kohdalla. Alueella läpimuuttavien merimetsojen kertyminen tietyille alueille muuttoaikana voi haitata tai estää pyyntiä, vaikutus on kuitenkin lyhytkestoista. Merimetsojen vaikutus suojeltuihin vaelluskaloihin Suomenlahdella on vaikeata arvioida tutkimustiedon puuttuessa. Olemassa oleva tieto ei kuitenkaan tällä hetkellä tällaista uhkaa tunnista.

Luke arvioi, että mikäli ELY-keskus puoltaa poikkeuslupan myöntämistä, osittain tai kokonaan, tulisi ampuminen kohdentaa ja rajata koskemaan kalastusalueiden suurimpia yhdyskuntia, joiden läheisyydessä kalastovaikutus on suurin. Luke myös esittää, että ampumisen vaikutuksesta kalakantoihin tarvittaisiin puolueeton seuranta, joka täyttää tieteellisen tutkimuksen kriteerit. Vain näin menetellen saadaan tietoa, joka on jatkossa hyödynnettävissä vastaavissa hakemuksissa. Mikäli ammutuista linnuista tehtäisiin ravintoanalyyskejä (yhteistyö tutkimuslaitoksen kanssa), saataisiin tietoa merimetsojen ravinnonkäytöstä kyseisiltä alueilta, minkä perusteella voidaan jälkiarvioida mahdollisten poikkeuslupien perusteiden pitävyyttä ja toimenpiteiden vaikuttavuutta.

Tiivistelmä Luken täydentävästä lausunnosta 3084/00 04 05/2024

Luke on täydentävässä lausunnossaan pyrkinyt ottamaan kantaa siihen, miten poikkeuslupahakemus täyttää. Euroopan komission antamat reunaehdot poikkeuslupan myöntämiseksi, huomioiden olemassa olevat kaupallisen kalastuksen tilastotiedot kalakantojen tilasta. Luken käsityksen mukaan merimetsoilla voi olla vaikutusta ahven-

ja kuhakantoihin, mutta vaikutuksen suuruus riippuu lintujen esiintymistiheydestä, niiden esiintymisalueista sekä kalakantojen tilasta. Kalakantavaikutusten osoittaminen suoralla näytöllä on vaikeaa. Merimetson vaikutukset rannikon ahven- ja kuhakantoihin voivat peittyä muista tekijöistä johtuvan vaihtelun alle. Luke toteaa siksi, että arvion antaminen merimetsojen vaikutuksesta ja vaikutuksen suuruusluokasta on erittäin vaikeaa, koska paikallistason tiedot kalakannan tilasta puuttuvat. Luke on tässä lausunnossaan viitannut kaupallisen kalastuksen seuranta-aineistoihin Suomenlahdelta. Näiden aineistojen mukaan kalakantojen (ahven, kuha, hauki) kehitys ei osoita merkkejä siitä, että kannat olisivat taantuneet, eivätkä muutokset kalakannoissa korreloi merimetsopopulaation koon mukaan. Luke kuitenkin muistuttaa, että vaikka laajassa kuvassa vaikutuksia ei ole, paikallistasolla niitä saattaa esiintyä. Luken tulkinnan mukaan merimetsojen vaikutus virkistyskalastukseen – johon hakemuksissa viitataan – ei voi olla peruste merimetsojen vähentämiseen. Luke ei myöskään näe, että merimetsojen vaikutus kalastusmatkailuun olisi niin vakava, että se aiheuttaa elinkeinolle vakavaa vahinkoa. Taustatiedon puuttuessa Luke ei kykene ottamaan kantaa siihen, tulisiko merimetsopopulaatiota kohdealueilla pienentää ampumalla, ja olisiko sillä oleellisia vaikutuksia pyydetävän kalan määrään.

Tiivistelmä Luken tarkennettavasta lausunnosta 329/00 04 05/2025

Luke on tähän lausuntoon koonnut käytettävissä olevaa taustatietoa. Käytettävissä olevien tutkimusaineistojen perusteella Luke ei voi ottaa perustellusti kantaa siihen, millä etäisyydellä koloniasta vakavaa vahinkoa esiintyy, vaikuttaako merimetsa alueiden ahven- tai kuhapopulaatioihin merkittävästi, eikä myöskään siihen, runsastuvatko kalakannat, jos merimetsojen määrää vähennetään. Merimetsojen määrän kehittymistä lähivuosina ei voida ennustaa ja siten niiden vaikutusta tulevaisuudessa ei voida arvioida. Jos merimetsojen määrää vähennetään kalataloudelle aiheutuvien haittojen perusteella, on todennäköisesti järkevää kohdistaa toimenpiteet niihin kolonoihin, jotka ovat suhteellisesti isoja ja lähimpänä rannikon tärkeitä kutualueita ja/tai estää uusien kolonioiden syntyä näillä alueilla. Brändholmenin kolonia Pikkalanlahden tuntumassa on myös hieman isompi suhteessa keskivertokolonian kokoon Suomessa ja Brändholmenin kolonia sijaitsee hyvin lähellä potentiaalisesti tärkeitä kalan kutualueita.

Kuuleminen

Hakijalle on 18.10.2024 annettu tilaisuus antaa vastineen Luken lausuntoihin hallintolain 34 §:n mukaisesti. Hakija on 8.11.2024 antanut vastineensa (alla) Luken lausuntoihin. Vastineista esitetään päätöksen kannalta keskeiset huomiot.

Tiivistelmä hakijan vastineista lausuntoihin 2614/00 04 05/2024 ja 3084/00 04 05/2024

Luke tuo lausunnossaan esiin, että merimetsojen vähentäminen kalojen poikastuotanto- ja kutualueilla voisi olla perusteltua, mikäli on syytä olettaa, että merimetsot merkittävässä määrin heikentävät kalojen poikastuotantoa. Tätä on hyvin vaikea luotettavasti perustella, ja lähtökohtana tulisi olla myös se, että kalataloudellisesti arvokkaaksi arvioidun alueen lähellä olisi suuri merimetsokolonia. Hakijan mukaan poikkeuslupahakemuksessa on varsin selkeästi kuvattu kalatalousalueella (2023) havaittujen merimetsoyhdyskuntien paikat sekä merimetsojen kokonaismäärä. Poikkeuslupahakemuksessa on myös kuvattu kartoilla varsin seikkaperäisesti missä merimetsot kullakin alueella ruokailevat ja lepäävät pesintäajan ulkopuolella. Kalatalousalueet ovat keränneet alueiltaan siellä säännöllisesti liikkuneilta kalastajilta, kalastusvalvoilta ja kalastusoppailta tiedot havaintokarttoja varten. Luke viittaa siihen, että pelkästään suuri merimetsoyhdyskunta heikentää kalakantojen poikastuotantoa. Kalatalousalueen mielestä myös suuret merimetsoparvet pesinnän jälkeen vaikuttavat yhtä lailla poikastuotantoon, sillä pysähtyessään kriittiseen paikkaan ruokailemaan ne saattavat lyhyessäkin ajassa aiheuttaa vakavaa vahinkoa kalakannoille.

Poikkeuslupahakemukseen on laadittu karttamateriaalia VELMU:n karttapalvelun sisältämien tietojen perusteella on ja näin on kyetty havainnollistamaan kalataloudellisesti tärkeät alueet kullakin kalatalousalueella. Näihin karttoihin on lisätty tieto merimetsojen yhdyskunnista, ruokailualueista ja lepopaikoista pesinnän jälkeen. Useiden tutkimusten perusteella merimetsojen suuri määrä pienellä alueella aiheuttaa suurella todennäköisyydellä vakavan vahingon alueen kalakannalle.

Luke pohtii lausunnossaan missä tilanteessa merimetsot aiheuttavat vahinkoa. EU-komissio on antanut ohjeessaan varsin selkeät perustelut sille, missä tilanteessa ja koska on kyseessä kalavesille koitunut vakava vahinko, joka oikeuttaa merimetsojen poistamiseen.

Nämä kaikki kolme kohtaa täyttyvät kalatalousalueella

- Kartoilla on kuvattuna merimetsojen liikkeet pesintäkauden jälkeen ja pesälaskentojen perusteella pystytään määrittelemään lintujen määrä pesinnän jälkeen. Liikkuminen on todennettu Loviisan saariston kalatalousalueella Syken selvityksessä. Samoin on vahvistettu merimetsojen viipyminen Suomenlahdella aina marraskuuhun saakka.
- Kartoista käy ilmi, että yhdyskunnat ovat yleensä lähellä kalataloudellisesti tärkeitä poikastuotantoalueita. Lisäksi ruokailualueet pesinnän jälkeen sijaitsevat kaupallisen kalastuksen tyypillisesti käyttämällä pyydysalueilla sekä kalastusmatkailun käyttämällä alueilla. Pesinnän jälkeen linnut liikkuvat satojen, jopa tuhansien lintujen parvissa, jolloin ne aiheuttavat kalakannalle paikallisesti vakavaa vahinkoa.
- Kalatalousalue on perustanut kutua turvaavia kalastuskieltoalueita ja kalastuslain kautta on kalastusta rajoitettu vaelluskalavesistöjen suistoalueilla. Kalastuksen säätelyllä estetään muiden vakavien vahinkojen aiheuttaminen kalakannoille.

Perusedellytykset merimetsojen poistamiselle siis lähtökohtaisesti täyttyvät. Lisäksi komissio on todennut, että kalavesille aiheutunut vakava vahinko on suhteellinen käsite ja siihen liittyvät taloudelliset tappiot joko suoraan kalastuselinkeinolle tai erimerkiksi vapaa-ajankalastukseen liittyville elinkeinoille täyttävät vakavan vahingon määritelmän. Vahingon tulee olla luonteeltaan taloudellinen ja vakava komission ohjeistuksen perusteella. Lisäksi tähän liittyy vakavien vahinkojen ennaltaehkäisy, mikäli on oletettavissa, että merimetsot aiheuttavat vakavia vahinkoja kalavesille tai uhkaavat harvinaisia kalalajeja. Lintudirektiivin 9 artiklan nojalla myönnettyjen poikkeuslupien tarkoituksena on estää vakavia vahinkoja. Toimenpiteet eivät ole tarkoitettu käytettäväksi vain vakavien vahinkojen jo tapahduttua. Lintudirektiivin 9 artiklan perusteella myönnettyjen poikkeuslupien on tarkoitus myös estää ennakolta vakavien vahinkojen syntyminen, mikäli aikaisempien kokemusten perusteella vahinkojen syntyminen on oletettavaa. Lisäksi on oltava perusteet päätellä, että vahinko on vakava, ellei vahinkoa estäviin toimenpiteisiin ryhdytä. Näiden reunaehtojen mukaisia alueita löytyy kalatalousalueilta lukemattomia. Erityisen tärkeitä ovat saaristosiiian kutualueet, vaelluskalavesistöt ja kalataloudellisesti merkittävien kalojen poikastuotantoalueet.

Tiivistelmä hakijan vastineesta Luken lausuntoon 329/00 04 05/2025

Luke toteaa lausunnossaan, että keskimäärin noin puolet saalistusmatkoista kohdistuu alueille, jotka ovat noin 7 km päässä edellisen yön levähdyspaikasta, ja kun etäisyys kasvaa, saalistusmatkojen määrä vähenee hyvin nopeasti suhteessa etäisyyteen. Ottaen huomioon, että merimetsojen saalistusmatkat suuntautuvat eri suuntiin, saalistuspaine on keskimäärin voimakkain lähellä koloniaa ja vähenee nopeasti etäisyyden kasvaessa. Hakijan mukaan merimetsot saapuvat eteläiselle rannikolle jo varhain keväällä, mutta eivät viivy yhdyskuntien alueilla ennen toukokuun loppua, vaan saalistavat siellä, missä kalaa on saatavilla – usein rantojen läheisyydessä. Saalistus ei keskity yhdyskunnan ympäristöön, vaan kohdistuu alueille, joilla on runsaasti

saaliskalaa, joskus jopa 30–40 km päähän. GPS-seurannan mukaan saalistuspaine ei jakaudu tasaisesti yhdyskunnan ympärille. Luken esittämä 7 km säde ei perustu tutkittuun tietoon. Merimetsojen aiheuttamat haitat kohdistuvat erityisesti kalojen poikastuotantoalueille ja uhanalaisiin lajeihin, kuten meritaimeen ja merikutuiseen siikaan. Siksi merimetsokannan hallintatoimet tulisi kohdistaa laajemmin koko alueen populaatioon, ei vain yksittäisiin yhdyskuntiin.

Luke toteaa lausunnossaan, että öljyminen on luultavasti tehokkaimpia tapoja pienentää populaatiota (tai estää sen kasvamista), koska toimenpide kohdistuu juuri siihen populaation osaan (paikalla olevat pesivät linnut), jonka kokoa halutaan vähentää. Hakijan mukaan tässä yhteydessä on syytä huomauttaa, että kokemukset öljymisen tehokkuudesta perustuvat paljolti länsirannikon tilanteeseen. Siellä linnut lähtevät muuttomatkalla varsin nopeasti pesinnän jälkeen, toisin kuin etelärannikolla. Etelärannikolla merimetsot viipyvät käytännössä meren jäätymiseen saakka. Öljyminen on lisäksi suhteellisen tehotonta yhdyskunnissa, joissa merkittävä osa pesistä on puustossa. Syksyllä 2024 Porvoo–Loviisa suunnalla merimetsoista tehtiin havaintoja vielä joulukuun alussa. Pitkästä pesinnän jälkeisestä viipymästä johtuen merimetsojen ampuminen on huomattavasti tehokkaampaa kuin länsirannikolla.

Luken väitteeseen siitä, että merimetsojen pesämäärät eivät korreloi negatiivisesti kaupallisten kalastajien ilmoittamien saalismäärien kanssa, hakija toteaa, että lähtökohtaisesti kaupallisten kalastajien absoluuttinen saalismäärä on pienentynyt. Samaan aikaan kaupallisten kalastajien määrä on pienentynyt. Kala liikkuu kuitenkin varsin pienellä alueella verrattuna vesipinta-alaan. Olettaen että kalakannat (kalatiheys) kuhan osalta olisivat säilyneet ennallaan, olisi jäljelle jääneiden kaupallisten kalastajien saalismäärien tullut kasvaa. Näin ei kuitenkaan ole käynyt. Sama laskeva kehitys kuhakannoissa on ollut havaittavissa vapaa-ajankalastuksen puolella, jossa kalastajilla on myös tehokasta elektroniikkaa käytössään. Sen avulla on voitu todeta taantuma kuhakannoissa.

Luken lausunnossa esitettyihin merimetsojen aiheuttamien vahinkojen arvosta hakija toteaa, että vahinkojen merkitystä arvioitaessa pelkkä kilomääriin perustuva vahinkojen arviointi ei ole riittävä. Ensinnäkin vahinkojen todellinen vaikutus kaupalliselle kalastukselle on huomattavasti suurempi, jos tehdään todellinen panos-tuotos analyysi vahinkojen merkityksestä. Lisäksi on huomioitava, että EU-komission ohjekirjassa todetaan vakavan vahingon olevan suhteellinen käsite. Hakija lisää, että tässä yhteydessä on myös huomioitava kaikki kalastuksen kanssa myös välillisesti tekemisissä olevat tahot. Yhtä lailla myös vapaa-ajankalastukseen ja kalastusmatkailuun liittyvät toimialat on laskettava mukaan.

Lopuksi hakija toteaa, että Luke keskittyy vastineessa lähes yksinomaan merimetsoyhdyskunnan aiheuttamaan vahinkoon kalavesille.

Poikkeuslupahakemuksissa on kuvattu pesintäajan ulkopuolella merimetsojen liikkumista, ruokailua ja lepopaikkoja. Nämä alueet ovat myös alttiita merimetsojen aiheuttamille vakaville vahingoille. Komission ohjeistus velvoittaa myös estämään mahdollisten vahinkojen syntymisen riippumatta onko kyseessä pesintäalue vai lepoalueen ympärillä tapahtuva ruokailu, jos vahingon aiheutumisen todennäköisyys on suuri.

Määräykset, joita hakemus koskee

Merimetso on luonnonsuojelulain (9/2023) 69 §:n nojalla rauhoitettu.

Luonnonsuojelulain 70 §:n mukaan rauhoitettujen eläinlajien pesien sekä munien ja yksilöiden muiden kehitysasteiden ottaminen haltuun, siirtäminen toiseen paikkaan tai muu tahallinen vahingoittaminen on kielletty. Pesiä koskeva kieltä on voimassa lisääntymiskauden ulkopuolella, kun kyse on toistuvasti käytetystä pesästä. Lisäksi luonnonsuojelulain 70 § kieltää rauhoitettujen eläinlajien tahallisen häirinnän, erityisesti

eläinten lisääntymisaikana, tärkeillä muutonaikaisilla levähdysalueilla tai muuten lajien elämänsyklinen kannalta tärkeillä alueilla.

Luonnonsuojelulain 83 §:n mukaan ELY-keskus voi myöntää luvan poiketa kielloista, jollei muuta tyydyttävää ratkaisua ole, mm. kansanterveyden ja yleisen turvallisuuden turvaamiseksi, kalavesille koituvan vakavan vahingon estämiseksi sekä kasviston ja eläimistön suojelemiseksi. Poikkeuksesta ei saa olla haittaa eliölajin suotuisan suojelutason säilyttämiselle tai sen saavuttamiselle.

Päätös

Varsinais-Suomen ELY-keskus ei myönnä hakijalle lupaa merimetsojen ampumiseen, hyödyntämiseen ravintona tai uusien merimetsokolonioiden syntymisen estämiseen Porvoon-Sipoon kalatalousalueella.

Perustelut

Hakemus ei täytä luonnonsuojelulain 83 §:n ehtoja poikkeuslupan myöntämiseksi. Poikkeuslupa voidaan myöntää esimerkiksi kansanterveyden ja yleisen turvallisuuden turvaamiseksi, vakavan kalatalousvahingon estämiseksi ja eläimistön tai kasvillisuuden suojelemiseksi, mikäli tällä ei ole vaikutusta suotuisan suojelutason säilyttämiseen tai sen saavuttamiseen, eikä asiaan ole muuta tyydyttävää ratkaisua.

Hakija esittää, että merimetsot uhkaavat terveyttä heikentämällä vedenlaatua mm. yleisillä uimarannoilla ulosteperäisillä bakteereilla, jotka kulkeutuvat rannoille esim. merimetsokolonioista. Tästä ei ole kuitenkaan näyttöä, sillä hakijan toimittamien ja ympäristöterveydenhuollon tekemien seurantojen mukaan uimaveden laatu on ollut hyvä. Hakija ei ole pyytänyt täydentävää lausuntoa terveystieteelliseltä tai esittänyt muita todisteita, joiden perusteella voisi päätyä muuhun johtopäätökseen kuin mitä vedenlaadun mittauksien tulokset osoittavat. Hakija ei ole myöskään perustellut tai osoittanut, miksi merimetsot olisivat erityisen taipuvaisia levittämään lintuinfluenssaa muihin lintulajeihin verrattuna. Luvan myöntämiseksi kansanterveyden tai yleisen turvallisuuden turvaamiseksi ei ole perusteita.

Varsinais-Suomen ELY-keskus pyysi viimeisessä lausuntopyynnössään Lukea arvioimaan, voivatko merimetsot aiheuttaa vakavaa kalatalousvahinkoa Emäsalon ja Porvoon keskustan välisillä alueilla, jossa sijaitsee ahvenen ja kuhan suotuisia poikastuotantoalueita ja jossa pesii merkittävä määrä merimetsoja. Kyseinen alue täyttäisi siten Luken aikaisemmissa lausunnoissa luettelemia ehtoja alueesta, jolla merimetsa voisi aiheuttaa vakavaa kalatalousvahinkoa. Luke ei kuitenkaan vahvistanut vakavan kalatalousvahingon riskiä Porvoon sisäsaaristossa tai muillakaan kalatalousalueiden alueilla, paikallisten kalakantojen tilaa ja kehitystä kuvaavien tietojen puuttuessa. Luke on sen sijaan todennut, että parhaan saatavissa olevan tiedon mukaan ei ole osoitettavissa, että kalakannat olisivat taantuneet Suomenlahdella, vaikka merimetsokanta on kasvanut ajan myötä.

Hakija on lisäksi esittänyt, että alueella esiintyy suuria merimetsoparvia syksyisin pesimäajan jälkeen. EU-komission ohjeasiakirjan (*Great cormorant: Applying derogations under Article 9 of the Birds Directive 2009/147/EC*) mukaan se, että osoittaa tietyn määrän merimetsoja saalistavan tietyllä alueella, ei automaattisesti tarkoita sitä, että vakavaa kalatalousvahinkoa syntyisi, vaikka merimetsojen poistama kalamäärä olisi merkittävä. Luke on todennut, että läpimuuttavien merimetsojen kertyminen tietyille alueille muuttoaikana voi haitata tai estää pyyntiä, mutta tämän vaikutus on lyhytkestoista eikä siten vakavaa.

Hakijan mukaan merimetsot ovat vähentäneet ahvenien määrää ja muuttaneet petokalojen käyttäytymistä alueella, mikä on ollut selkeästi havaittavissa kalastusoppaiden pyyntimäärien kehityksessä. Hakija ei ole kuitenkaan toimittanut Varsinais-Suomen ELY-keskukselle kalastusoppaiden pyyntitilastoja tai osoittanut muilla tavoin, miten ja missä mittakaavassa merimetsojen saalistuspaine on vaikuttanut

kalastusmatkailun taloudelliseen kehitykseen. Vastaavasti hakija ei ole esittänyt näyttöä siitä, miten virkistyskalastuksen väitetty vaikeutuminen liittyy vakavan kalatalousvahingon aiheutumiseen alueella. Koska hakijan toimittamien tausta-aineistojen perusteella ei ole pääteltävissä, että merimetsot aiheuttavat tai voivat aiheuttaa vakavaa vahinkoa kalastusmatkailulle ja virkistyskalastukselle, tai miksi vahinkojen estämiseksi ei ole osoitettavissa muuta tyydyttävää ratkaisua, poikkeuslupaa ei ole myöskään mahdollista myöntää vakavan kalatalousvahingon estämiseksi.

Eläimistön ja kasviston suojeluperustetta voidaan luonnonsuojelulain 83 §:n mukaisesti soveltaa meritaimenen ja vaellussiian kantojen suojeluun. Luken arvion mukaan merimetsojen vaikutusta suojeltuihin vaelluskaloihin Suomenlahdella on vaikea arvioida tutkimustiedon puuttuessa, mutta olemassa olevan tiedon perusteella Luke ei ole tunnistanut, että merimetsot uhkaisivat näiden lajien esiintymistä tai kantoja hakemusalueella.

Sovelletut oikeusohjeet

Luonnonsuojelulain (9/2023) 1 §, 69 §, 70 §, 83 §, 121 §

Laki sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa (13/2003) 19 §

Hallintolaki (434/2003) 34 §

Valtioneuvoston asetus (1215/2023) elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten, työ- ja elinkeinotoimistojen sekä kehittämis- ja hallintokeskuksen maksullisista suoritteista vuonna 2024

Valtioneuvoston asetus (794/2024) elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten, työ- ja elinkeinotoimistojen sekä kehittämis- ja hallintokeskuksen maksullisista suoritteista vuonna 2025

Muutoksenhaku

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Helsingin hallinto-oikeuteen. Valitusosoitus on liitteenä, päätös on annettu tiedoksi tavallisella sähköisellä tiedoksiannolla.

Asiakirjan hyväksyntä

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Asian on esitellyt ylitarkastaja Robin Ramstedt ja ratkaissut ylitarkastaja Tapio Aalto.

Liitteet

Valitusosoitus

Tiedoksi

ympäristöministeriö kirjaamo.ym@gov.fi

Suomen ympäristökeskus kirjaamo@syke.fi

Uudenmaan ELY-keskus kirjaamo.uusimaa@ely-keskus.fi

Itä-Uudenmaan poliisilaitos kirjaamo.ita-uusimaa@poliisi.fi

Porvoo kirjaamo@porvoo.fi

Sipoon kunta kirjaamo@sipoo.fi

Suomen luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piiri ry uusimaa@sl.fi

Tapiola Kanta-Häme - Uusimaa ry info@tapiolary.com

Porvoon Seudun Lintuyhdistys ry PSLY psly@birdlife.fi

Natur och Miljö r.f. kansliet@naturochmiljo.fi

Suoritemaksu 316 €

Tämä asiakirja VARELY/2771/2024 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument VARELY/2771/2024 har godkänts elektroniskt

Ratkaisija Aalto Tapio 19.09.2025 09:26

Esittelijä Ramstedt Robin 19.09.2025 09:24

VALITUSOSOITUS

Valitusviranomainen

Tähän päätökseen saa hakea muutosta **Helsingin hallinto-oikeudelta** kirjallisella valituksella.

Valitusaika

Valitus on tehtävä 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaantipäivästä, sitä päivää lukuun ottamatta. Jos määräajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, lauantai, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, jouluaatto tai juhannusaatto, valitusaika jatkuu vielä seuraavana arkipäivänä.

Tavallisella kirjeellä toimitetussa tiedoksiannossa vastaanottajan katsotaan saaneen asiasta tiedon seitsemäntenä päivänä kirjeen lähettämisestä, jollei muuta näytetä. Asian katsotaan tulleen viranomaisen tietoon kuitenkin kirjeen saapumispäivänä.

Tavallisena sähköisenä tiedoksiannona toimitetussa tiedoksiannossa asiakirja katsotaan annetun tiedoksi kolmantena päivänä viestin lähettämisestä, jollei muuta näytetä.

Todisteellisesti toimitetussa tiedoksiannossa tiedoksisaantipäivän osoittaa tiedoksianto- tai saantitodistus. Milloin kysymyksessä on sijaistiedoksianto, päätös katsotaan tiedoksi saaduksi kolmantena päivänä tiedoksiantotodistuksen osoittamasta päivästä.

Valituskirjelmän sisältö ja allekirjoittaminen

Valituskirjelmässä on ilmoitettava:

- * valittajan nimi ja kotikunta
- * jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä taikka jos valituksen laatijana on joku muu henkilö, on myös tämän nimi ja kotikunta ilmoitettava
- * postiosoite, puhelinnumero ja mahdollinen sähköpostiosoite, joihin asian käsittelyä koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa
- * päätös, johon haetaan muutosta
- * miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia päätökseen vaaditaan tehtäväksi
- * perusteet, joilla muutosta vaaditaan

Valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava muutoin kuin sähköisesti (telekopiona, sähköpostilla tai hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelun kautta) toimitettava valituskirjelmä.

Valituskirjelmän liitteet

Valituskirjelmään on liitettävä:

- * elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätös alkuperäisenä tai jäljennöksenä
- * todistus siitä, minä päivänä päätös on annettu tiedoksi tai muu selvitys valitusajan alkamisajankohdasta
- * asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle
- * asiamiehen valtakirja, asianajajan ja yleisen oikeusavustajan tulee esittää valtakirja ainoastaan, jos valitusviranomainen niin määrää
- * toimitettaessa valituskirjelmä sähköisesti selvitys asiamiehen toimivallasta

Valituskirjelmän toimittaminen perille

Valituskirjelmä on toimitettava **Helsingin hallinto-oikeuden kirjaamoon**. Valituskirjelmän on oltava perillä määräajan viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä. Valituskirjelmän voi toimittaa perille henkilökohtaisesti, lähetin välityksellä, postitse tai sähköisesti. Postiin valituskirjelmä on jätettävä niin ajoissa, että se ehtii perille valitusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä. Sähköisesti (telekopiona, sähköpostilla tai hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelun kautta) toimitetun valituskirjelmän on oltava käytettävissä hallinto-oikeuden vastaanottolaitteessa tai tietojärjestelmässä valitusajan viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä.

Oikeudenkäyntimaksu

Valittajalta peritään asian käsittelystä hallinto-oikeudessa oikeudenkäyntimaksu 310 euroa. Tuomioistuinmaksulaissa (1455/2015) on erikseen säädetty eräistä tapauksista, joissa maksua ei peritä. Tuomioistuinlaki löytyy osoitteesta <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2015/20151455#P5>

Helsingin hallinto-oikeuden yhteystiedot:

Postiosoite: Radanrakentajantie 5, 00520 Helsinki

Käyntiosoite: Radanrakentajantie 5, 00520 Helsinki

Puhelin: 029 56 42069

Telefax: 029 56 42079

Sähköposti: helsinki.hao@oikeus.fi

Aukioloaika: 8.00–16.15

Hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelu: <https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätöksestä perittyä suoritemaksua koskeva muutoksenhaku

Maksuvelvollinen, joka katsoo, että julkisoikeudellisesta suoritteesta määrätyn maksun määräämisessä on tapahtunut virhe, voi vaatia oikaisua Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta kuuden kuukauden kuluessa maksun määräämisestä.